

Warszawa, 02-10-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

XI.602.1.2023.DB

Pan

**Sędzia Sylwester Marciniak
Przewodniczący Państwowej Komisji
Wyborczej**

ePUAP

Szanowny Panie Przewodniczący!

W nawiązaniu do pisma Pana Przewodniczącego z 11 września 2023 r. (znak: ZPOW.790.5.2023), mając na uwadze rolę Rzecznika Praw Obywatelskich jako organu monitorującego wdrażanie postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych¹ oraz doceniając w pełni dotychczasowe zaangażowanie Państwowej Komisji Wyborczej w tworzenie publikacji dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami, a dotyczących zbliżających się wyborów parlamentarnych, chciałbym uprzejmie zwrócić uwagę Pana Przewodniczącego na kwestie techniczne dotyczące tych właśnie materiałów.

¹ Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169, ze zm.).

Na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej² w zakładce „Wybory i referenda” oraz podpunkcie „Wybory do Sejmu i Senatu w 2023 r.” można zapoznać się z jednym z istotniejszych dokumentów dla wyborcy z niepełnosprawnością - „Informacją o uprawnieniach wyborców z niepełnosprawnością”³, który stanowi kompendium wiedzy o dodatkowych uprawnieniach, jakie przysługują wyborcy w związku z jego szczególnymi potrzebami. Wskazany dokument został opublikowany w formie pliku tekstowego, lecz nie przetłumaczono go w całości na Polski Język Migowy, co sprawia, że jest niedostępny dla Głuchych, którzy nie znają języka polskiego.

Rzecznik Praw Obywatelskich odnotował jednocześnie, że na kanale należącym do Państwowej Komisji Wyborczej na platformie YouTube⁴ zostały opublikowane przetłumaczone na język migowy krótkie materiały wideo dotyczące możliwości głosowania przez pełnomocnika oraz głosowania korespondencyjnego⁵. Niemniej aktualnie wyborcy z niepełnosprawnością słuchu, nieposługujący się językiem polskim w stopniu zaawansowanym, mogą nie uzyskać informacji m.in. o prawie do bezpłatnego transportu do lokalu wyborczego i z powrotem, głosowaniu w lokalu dostosowanym (choć trzeba zauważyć, że jeden z materiałów wideo na platformie YouTube podejmuje kwestię głosowania w miejscu zamieszkania), głosowania przy użyciu nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a, czy korzystania z pomocy innej osoby w trakcie głosowania w lokalu wyborczym. W związku z powyższym **zwracam się z uprzejmą prośbą o opatrzenie całości „Informacji o uprawnieniach wyborców z niepełnosprawnością” tłumaczeniem na Polski Język Migowy.**

² Dostępnej pod adresem: <https://pkw.gov.pl/> [dostęp: 26 września 2023 r.].

³ Dostępna pod adresem: <https://pkw.gov.pl/wybory-i-referenda/wybory-do-sejmu-i-do-senatu/wybory-do-sejmu-i-senatu-w-2023-r/informacje-ogolne/informacja-o-uprawnieniach-wyborcow-z-niepelnosprawnoscia> [dostęp: 26 września 2023 r.].

⁴ Dostępny pod adresem: <https://www.youtube.com/@panstwowakomisjawyborcza/featured> [dostęp: 26 września 2023 r.].

⁵ Dostępne pod adresem: <https://www.youtube.com/@panstwowakomisjawyborcza/videos> [dostęp: 26 września 2023 r.].

Odnosząc się do materiałów PKW opublikowanych w serwisie YouTube, chciałbym zauważyć, że o ile rozmiar wizerunku tłumacza, a także jakość tłumaczenia na język migowy nie budzi zastrzeżeń osób Głuchych, o tyle we wnioskach przekazywanych Rzecznikowi osoby te wyrażają ubolewanie, że zarówno archiwalne transmisje publikowane przez Państwową Komisję Wyborczą (np. transmisja z losowania jednolitych numerów list komitetów wyborczych w wyborach do Sejmu 2023⁶), jak i materiały wideo nie są opatrywane napisami rozszerzonymi. Brak napisów rozszerzonych stanowi utrudnienie dla wyborców słabosłyszących i Głuchych, posługujących się językiem polskim. **Tłumaczenia na język migowy nie można traktować jako alternatywy dla napisów, bowiem te dwie formy udogodnienia są kierowane do różnych grup adresatów z uwagi na ich odmienne potrzeby.** Należy jednocześnie zauważyć, że obowiązek stosowania napisów rozszerzonych wynika wprost z przepisów ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych⁷.

W jednym ze skierowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich wniosków wskazano również, że **w materiałach Państwowej Komisji Wyborczej nie stosuje się audiodeskrypcji, ani deskrypcji – udogodnień dla osób z niepełnosprawnością wzroku.**

Problemem dla osób z niepełnosprawnościami, który został zasygnalizowany Rzecznikowi, **jest również odnalezienie treści dostępnych na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej** – po kliknięciu w górnym pasku narzędzi w ikonę osoby poruszającej się przy pomocy wózka zmienia się wyłącznie kontrast strony. Ikona tłumaczenia na język migowy łączy z tłumaczem języka migowego on-line i dopiero kliknięcie w logo platformy YouTube kieruje do filmów wraz z ich wersjami opatrzonymi tłumaczeniem na język migowy. Konieczność wielu kliknięć, aby odtworzyć materiał przeznaczony dla osób z niepełnosprawnościami zmniejsza dostępność całej strony, nawet jeśli „docelowy” materiał jest dostosowany do ich szczególnych potrzeb. Należy też zauważyć, że w tytułach filmów na kanale PKW na platformie YouTube, opatrzonych tłumaczeniem na język migowy, znajduje się

⁶ Dostępnej pod adresem:

<https://www.youtube.com/@panstwowakomisjawyborcza/streams> [dostęp: 26 września 2023 r.].

⁷ Dz.U. z 2023 r. poz.1440, t.j.

adnotacja „(j.polski migowy)”. Tego rodzaju sformułowanie jest mylące dla Głuchych, bowiem powszechnie stosowaną nazwą jest Polski Język Migowy lub skrót PJM.

Wymaga też podkreślenia, że w ocenie Rzecznika obowiązujące regulacje prawne dają Państwowej Komisji Wyborczej szersze możliwości działania na rzecz poprawy standardu dostępności wyborów dla osób z niepełnosprawnościami niż zostało to wskazane w piśmie Pana Przewodniczącego z 11 września 2023 r. Jednocześnie pragnę zapewnić, że zgodnie z sugestią Pana Przewodniczącego, Rzecznik Praw Obywatelskich będzie informować o miejscu publikacji materiałów dostępnych dla wyborców z niepełnosprawnościami w odpowiedzi na wnioski dotyczące dostępności wyborów.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 w zw. z art. 17b pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2023 r. poz.1058, t.j.), zwracam się do Pana Przewodniczącego z uprzejmą prośbą o analizę przedstawionych wyżej kwestii oraz poinformowanie Rzecznika o działaniach podjętych w celu uzupełnienia materiałów Państwowej Komisji Wyborczej o wskazane formy udogodnień dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/